

Az édeskert keser? emléke

2009 július 29. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot

Ó, mely szépen ékesítéd Ádámot, / Az te színed-képed ám kitetszék ott, / Az emberben gyönyörködél akkor ott, / Néki adád édes paradicsomot.
Keveset l?n Ádám az édeskertbe, / Mert az kígyó megcsalá elméjébe, / Azért esék szegény ördög kezébe…
Nagy csudálatosságom vagyon arra, / Hogy a kígyó felmászа almafára, / Az Úr Krisztust feszíték keresztfára, / Ezenképpen Ádám helyére állna.

Az idézet az 1560-as években Bornemisza Péter szerezte ének egyik részlete, amely címe szerint Énekecske, gyermekek rengetésére. Ez a részlet jutott el?ször eszembe az itt látható ábrázolás kapcsán, amely a tatai múzeum egyik becses darabja. A csákvári kastélykertb?l hozták be 1945 után, ahová a vértesszentkereszti romok közül került.
A Csák nemzetség által építtetett, a Vértes hegységben álló Szent Kereszt bencés monostor létezésér?l híradást el?ször egy 1146-ban írott oklevélben találunk. „A monostort nem sokkal korábban alapíthatta Csák nembeli Ugrin comes, a nemzetség Kisfaludy ágának ?se nemzetségének birtokközpontjában – olvasható Marosi Ern? ismertetésében. – A XII. századi kolostorépületet nem ismerjük, a templom a kereng? északi oldalához csatlakozó, utóbb két mellékkápolnával b?vített, eredetileg egyhajós, egyenes záródású szentéllyel kialakított épület lehetett. Újabb, nagyszabású, rendkívüli gazdagsággal díszített kés?i román templom építésére valószín?leg a XIII. század els? harmadában került sor. A második templom, amely háromhajós, bazilikális elrendezés? hosszházból, kereszthajóból, szentélynégyzetb?l és egyedülálló felépítés?, oldalsó fülkékkel ellátott apszisból állott, rokon mindenekel?tt a bizonyosan 1234 el?tt épült ócsai premontrei prépostsági, valamint az aracsi bencés templommal.”
Az itt látható, fél méternél magasabb, lizénaalátétes háromnegyed oszlopf? a falpillér része volt. „A fejezet teste lefelé fordított csonka kúp, amelyet az egész darabon végigfutó tagozatok díszítenek. A fejezet alsó részén két hasonló pálcatag nyaktagot határol, amelyen baloldalt megkezdett, de be nem fejezett, lapos levélornamentika kezdeménye látható. Ez a fejezetnek elhelyezés utáni megmunkálását bizonyítja, és kérdésessé teszi, milyen mértékig befejezett. A nyaktagot határoló fels? pálcát a bel?le jobbra kinöv?, sommásan mintázott, összefonódó indák ágként értelmezik. A nyaktagból elöl hasonlóan alakított paradicsomi fa n? ki, mely fölé a sárkány alakú kígyó magasodik. Az ?sszül?k tömzsi alakjait elementáris erej? plaszticitás jellemzi. Er?sen töredékes fejük óriási, brutálisan mintázott. A fától balra álló, kezével szemérmét elfed? akt testformái igen sommásak, a jobbra álló, kezeit mellén keresztez? ruhás figura ruháját sematikus, párhuzamos red?zet tagolja.”
A paradicsom tiltott fájáról és gyümölcsér?l mindenki tud, s így ismert a tiltott fa gyümölcsének leszakítása, megkóstolása. A Biblia az eredend?, az ?sb?n magyarázatát innen származtatja. A paradicsomi elbeszélés szerint Isten a világot és benne az embert jónak teremtette, de az emberek vétkezni kezdtek, és elrontották Isten jó m?vét. Az úgynevezett papi kódex az embert teszi felel?ssé a b?n megszületéséért és következményeiért. Mivel mindannyian Évák és Ádámok vagyunk, mindannyian emlékszünk a ki?zetésre, s így arra is, hogy mi történt azután. E lappangó régi emlék lehet az oka, hogy úgy nézünk fel erre a rusztikus domborm?re, mint olyan képre, amelyhez kinek szoros, kinek tág, de valamilyen köt?désünk mégiscsak van.

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló